

Ψήφισμα για τις θεσμικές διατάξεις για τη διατήρηση της τέχνης της ξερολιθιάς

Το Περιοδεύον Εργαστήριο για τις Παραδοσιακές Τεχνικές Δόμησης 'Μπουλούκι' και ο Σύλλογος Νέων Αρίστης διοργάνωσαν σε συνεργασία με το Τμήμα Ηπείρου του ΤΕΕ τη δράση 'ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ' στον παραδοσιακό οικισμό της Αρίστης, στο δυτικό Ζαγόρι. Η δράση υλοποιήθηκε μεταξύ 24 Αυγούστου και 13 Σεπτεμβρίου 2020, υπό την αιγίδα της Περιφέρειας Ηπείρου, του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής για την UNESCO.

Το Σάββατο 5 Σεπτεμβρίου 2020, στο πλαίσιο των 'Επιστροφών' πραγματοποιήθηκε ημερίδα με τίτλο «Πολιτιστικά Τοπία και Ξερολιθιά», κατά τη διάρκεια της οποίας έλαβε χώρα και η στρογγυλή τράπεζα με θέμα «Οι θεσμικές διατάξεις για τη διατήρηση της τέχνης της ξερολιθιάς». Με την ολοκλήρωση της συζήτησης αυτής έγιναν κοινώς αποδεκτά τα παρακάτω:

Η ένταξη και ορθή κοστολόγηση της ξερολιθικής δόμησης στα Περιγραφικά Τιμολόγια Οικοδομικών Έργων (Π.Τ.Ο.Ε.) είναι καθοριστικής σημασίας για τη διατήρηση και την προστασία της εν ξηρώ δόμησης. Επίσης, η εθελοντική συμμετοχή πολιτών σε δημόσια έργα ξερολιθικής δόμησης στο πλαίσιο συμμετοχικών αποκαταστάσεων θεωρείται ως απαραίτητη και βιώσιμη προοπτική για τη διατήρηση των πολιτιστικών τοπίων. Συνεπώς, καταθέτουμε τις ακόλουθες προτάσεις και κατευθύνσεις για τη βελτίωση του ισχύοντος πλαισίου.

Για την κοστολόγηση της ξερολιθικής δόμησης:

1. ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ των ποικίλων μορφών της ξερολιθικής δόμησης που συναντώνται στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική στα άρθρα των Π.Τ.Ο.Ε, ώστε η ξερολιθιά να διατηρηθεί τόσο ως τέχνη όσο και ως δομή σε αποκαταστάσεις αλλά και σε νέα οικοδομικά έργα (ξερολιθικοί τοίχοι, λιθόστρωτες επιστρώσεις και καταστρώματα, λίθινες επικαλύψεις στέγης, κ.α.)
2. ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ των άρθρων της ξερολιθικής δόμησης με ανώτερες τιμές σε σχέση με εκείνες των αντιστοίχων άρθρων με συνδετική κονία, δεδομένης της αυξημένης δυσκολίας και του επιπλέον χρόνου λόγω της άρτιας εφαρμογής που απαιτείται για την υλοποίηση των εργασιών αυτών.
3. ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ του άρθρου 41.02, ΟΙΚ-4106 για την κατασκευή λιθοστρώτων από ξηρολιθοδομή, το οποίο αποτελεί το μοναδικό άρθρο οικοδομικών εργασιών που αναφέρεται στην ξερολιθική δόμηση καθώς είναι σημαντικά υποκοστολογημένο¹. Πιο συγκεκριμένα, κρίνεται ότι η πραγματική αξία της εργασίας που περιγράφεται είναι επτά έως δέκα φορές μεγαλύτερη² ανάλογα με το είδος της δόμησης και του

¹ (Π.Τ.Ο.Ε) 41.02.01, ΟΙΚ-4106 Κατασκευή λιθοστρώτων από ξηρολιθοδομή μέσου πάχους έως 25 cm με τιμή ανά τ.μ.: 9,00 € και 41.02.02, ΟΙΚ-4107 Κατασκευή λιθοστρώτων από ξηρολιθοδομή μέσου πάχους άνω των 25 cm με τιμή ανά τ.μ.: 18,00 €

² Με βάση τα αντίστοιχα αναθεωρημένα άρθρα (ΝΑΟΙΚ Ν\73.11.3 Κατασκευή λιθόστρωτων (καλντεριμιών) με τιμή ανά τ.μ.: 62,00€ και ΝΑΟΙΚ Ν\73.11.4 Κατασκευή λιθόστρωτων (καλντεριμιών) με τιμή ανά τ.μ. 65,00€) τα οποία εφαρμόζει η Τεχνική Υπηρεσία της Περιφέρειας Ηπείρου στις κοστολογήσεις των έργων της καθώς και το αναθεωρημένο άρθρο (Ν.41.02.01 ΟΙΚ-4106 Κατασκευή λιθοστρώτων από ξηρολιθοδομή μέσου πάχους έως 25cm με τιμή ανά τ.μ. 87,00€) το οποίο προτάθηκε και επιμετρήθηκε από την ομάδα Μπουλούκι για την κατασκευή καλντεριμιού στην Αρίστη Ζαγορίου το 2020 στο πλαίσιο της δράσης 'Επιστροφές'.

λίθου. Το άρθρο αυτό, λοιπόν, πρέπει επιπροσθέτως να εξειδικευτεί σε επιμέρους παραγράφους, ώστε να συμπεριλάβει τα διαφορετικά είδη λιθόστρωτων που συναντώνται στους παραδοσιακούς οικισμούς κατ' αναλογία των διαφορετικών ειδών τοιχοποιίας (αργολιθοδομή, ισόδομο, κλπ).

Για την εθελοντική συμμετοχή πολιτών σε δημόσια έργα ξερολιθικής δόμησης:

1. ΠΡΩΘΗΣΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΚΙΝΗΤΡΩΝ από τους αρμόδιους φορείς ώστε να διευκολυνθεί η συμμετοχή εθελοντών σε δημόσια έργα που αφορούν την ξερολιθική δόμηση, ενισχύοντας τον ρόλο των τοπικών κοινωνιών και άλλων μετόχων στην ανάδειξη του δημόσιου χώρου που είναι δομημένος με την παραδοσιακή τέχνη της ξερολιθιάς.
2. ΘΕΣΠΙΣΗ νομοθεσίας για τη διασφάλιση της ποιότητας δημοσίων έργων ξερολιθικής δόμησης και της αναλογίας που απαιτείται μεταξύ επαγγελματιών και εθελοντών σε κάθε τέτοιο έργο, καθώς και τη φύση των επιμέρους εργασιών που αυτοί καλούνται να αναλάβουν.
3. ΣΥΜΠΡΑΞΗ των Τεχνικών Υπηρεσιών των Δήμων και των Περιφερειών και των Υ.Ν.Μ.Τ.Ε. με τοπικούς συλλόγους ή άλλους φορείς για την οργάνωση και συντονισμό της εθελοντικής συμμετοχής πολιτών σε δημόσια έργα ξερολιθικής δόμησης.

Αρίστη Ζαγορίου, 5 Σεπτεμβρίου 2020
Οι συμμετέχοντες της στρογγυλής τράπεζας

Γιώργος Σμύρης
Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (συντονιστής στρογγυλής τράπεζας)

Παύλος Βήχας
Τεχνίτης-εκπαιδευτής

Ευγενία Βούλγαρη
Προϊσταμένη Τμήματος Ηλεκτρονικού Προσδιορισμού Κόστους της Διεύθυνσης Διαγωνισμών Δημοσίων Συμβάσεων Υ. ΥΠ.ΜΕ

Χριστόφορος Θεοχάρης
Πολιτικός Μηχανικός, μέλος της ομάδας 'Μπουλούκι'

Βασίλης Κασκάνης
Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Νεοτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Ηπείρου, Βορείου Ιονίου και Δυτικής Μακεδονίας

Μίνα Κουβάρα
Αρχιτέκτονας Μηχανικός, μέλος της ομάδας 'Μπουλούκι' (2018-2020)

Γρηγόρης Κουτρόπουλος
Αρχιτέκτονας Μηχανικός, μέλος της ομάδας 'Μπουλούκι'

Παναγιώτης Κωστούλας

Αρχιτέκτονας Μηχανικός, μέλος της ομάδας 'Μπουλούκι'

Ιωάννης Λυκοτραφίτης
Πρόεδρος του Τμήματος Ηπείρου του Τ.Ε.Ε.

Φαίδων Μουδόπουλος-Αθανασίου
Υποψήφιος διδάκτορας Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Sheffield, εκπρόσωπος του Συλλόγου Νέων Αρίστης

Ελένη Νικολού
Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Περιφέρειας Ηπείρου

Βασίλης Νιτσιάκος
Καθηγητής του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ίωνας Σκλαβούνος
Υποψήφιος διδάκτορας Θεωρίας της Αρχιτεκτονικής στο Πανεπιστήμιο της Αμβέρσας, μέλος της ομάδας 'Μπουλούκι'

Μαρία Φιλίππου
Προϊσταμένη της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου Ζαγορίου

Σταυρούλα-Βίλλυ Φωτοπούλου
Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠΠΟΑ

Παναγιώτης Χριστοδουλόπουλος
Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής Στρατηγικού Σχεδιασμού Υποδομών Υ.ΥΠ.ΜΕ